

Janis Cukurs

Tutkimuksen esittely / abstrakti

30.10.2020

Fenomenologisen henkilöstötutkimuksen mahdollisuudet työyhteisöjen arvioinnissa ja kehittämisessä.

Motivaationi tässä hankkeessa on etsiä uudenlaista filosofisesti ja käytännöllisesti perusteltua työkalua työyhteisöjen kehittämiseksi. Tutkimukseni tavoitteena on selvittää, millä tavalla voidaan hyödyntää esimerkiksi ymmärtävää psykologiaa tai fenomenologista sosiologiaa ihmisten subjektiivisen kokemuksen ymmärtämisessä, jäsentämisessä sekä valjastamisessa työyhteisöjen arvioimiseksi ja kehittämiseksi.

Fenomenologinen tieteenfilosofia ja siihen perustuva metodologia on laajasti käytetty yksittäisissä tapaustutkimuksissa ja vaikuttanut monen ihmistieteellisen alan syntyyn ja kehitykseen. Tämän päivän ihmistieteellisessä keskustelussa fenomenologia on kuitenkin vain vähäisesti esillä (mm. Timo Latomaa et al, "Kokemuksen tutkimus" -tutkimussarjassa). Havaintoni valmennus- ja koulutustehtävissä, käsitykseni tuoreista alan selvityksistä (mm. Human Capital Trends) sekä keskusteluni henkilöalan ammattilaisten kanssa auttavat näkemään haasteita myös käytännön tasolla: Suomessa ei ole juurikaan käytössä malleja, joissa fenomenologista tieteenfilosofiaa (ja erityisesti fenomenologisia ihmistieteitä, kuten ymmärtävää psykologiaa tai fenomenologista sosiologiaa) olisi systemaattisesti ja mallinnettavasti hyödynnetty ihmisten ja yhteisöjen kokemuksen tutkimukseksi ja ymmärtämiseksi.

Eräs keskeinen haaste henkilöstön kehittämisessä on ihmisen subjektiivisen kokemuksen ymmärtäminen ja jäsentäminen. Ajattelen, että tämä johtuu osittain tiedostamattomista tieteenfilosofisista paradigmaista, jotka ovat muodostuneet itsestäänselvyyksiksi ja jääneet siksi tarkastelematta. Näin ymmärrys myös vaihtoehdoisen tieteenfilosofisen lähestymistavan - kuten fenomenologian - ajankohtaisuudesta ja hyödyllisyydestä on jäänyt hyödyntämättä. Fenomenologia on tärkeä mutta käytännössä vaikeasti ymmärrettävä sekä varjoon jäänyt lähestymistapa, joka voi käyttökelpoisena mallina tarjota uudenlaisia mahdollisuuksia ihmisten kokemuksen ymmärtämiseksi ja valjastamiseksi työyhteisöjen hyödyksi.

Aion tarkastella väitöskirjatutkimuksessani fenomenologisen henkilöstötutkimusmallin kehittämistä, testausta ja hyödyllisyyttä työyhteisöjen kehittämisessä, erityisesti jaetun kokemuksen ymmärtämisen näkökulmasta. Aihetta tutkitaan fenomenologisen tieteenfilosofian lisäksi myös ymmärtävän psykologian, fenomenologisen sosiologian sekä johtamis- ja organisaatioteorioiden avulla. Itse tutkittava henkilöstötutkimusmalli ja sen arviointi rakennetaan ja toteutetaan 3-5 suomalaisessa työyhteisössä fenomenologisen kvalitatiivisen metodin avulla (esim. Interpretive Phenomenological Analysis, Descriptive Phenomenological Method tai Phenomenology of Practice). Tutkimuksen lopputuloksena tavoitellaan fenomenologisesti ja käytännöllisesti perusteltua työyhteisöjen arviointimallia sekä raporttia sen lähtökohdista, toteutuksesta ja hyödyllisyydestä.